

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

- a) **Iz zavarovalnega prava: Pojem izraza »vojni dogodki«.**
Zavarovalne pogodbe je razlagati po predpisu čl. 278 trg. zak.

Vrhovno sodišče je z odločbo 14. marca 1916 opr. št. Rv I 100/16 ugodilo prizivu tožene zavarovalne družbe, premenilo sodbo višega dež. sodišča na D., s katero se je bilo ugodilo tožbenemu zahtevku zapuščine po ponesrečeni gdč. E. J. na plačilo zavarovalne vsote, ter je zopet vzpostavilo sodbo trg. sodišča na D., ki je tožbeni zahtevek zavrnilo.

Razlogi.

Revizija, ki se oslanja samo na revizijski razlog po števil. 4 § 503 c. pr. r., je upravičena.

V dejanskem oziru je ugotovljeno, da je dne 13. avgusta 1914 brzi parobrod »Baron Gautsch« avstrijskega Lloydja, na katerem se je nahajala gdč. E. J., med vožnjo iz Trsta na Veliki Lošinj zadel ob pomorsko mino in se potopil, in pri tem je našla smrt tudi gdč. E. J. Takrat je naša monarhija bila v vojnem stanju z Rusijo in Srbijo ter so se pomorske mine položile v svrhu zavarovanja domače obale. Gdč. E. J. je bila pri toženi zavarovalni družbi glasom pogodbe 2. avgusta 1910 pol. št. 2.407.825 zavarovana zoper nezgode in sicer za slučaj smrti za znesek 8000 K.

Napram tožbi, ki jo je naperila zapuščina na izplačilo zavarovalne vsote, se je tožena zavarovalna družba v teku sporne razprave sklicevala na določbo § 8 uradno potrjenih »občnih zavarovalnih pogojev«, po katerih toženka ne jamči za nezgode, ki so povzročene po vojnih dogodkih (Kriegsereignisse). Prizivno sodišče je drugače — kakor prvo sodišče — ugodilo tožbenemu zahtevku, ker zastopa mnenje, da »ne zadostuje zgolj vojno stanje z vsemi predpripravami, ki naj služijo v dosego namena vojne t. j. za odločitev sovražnosti med državami z oboroženo silo, temveč da morajo biti podana neposredna dejanja z oboroženo silo.«

Temu nazoru, ki se oslanja zgolj na tesno, besedno in abstraktno razlago izraza »vojni dogodki« se ne more pritrditi.

Po čl. 278 trg. zak. ne sme sodnik, ko razlaga trgovinska opravila — in k tem spada po čl. 271 št. 3 tudi zavarovanje proti premiji — gledati samo na besedo izraza, ampak mora skušati, da izve voljo pogodnikov. To je pri zavarovanjih zoper nezgode tem potrebnejše, ker so nevarnostne okoliščine, ki morejo povzročiti nezgode, zelo raznolične in je potrebno, da se v pogodbi začrta oni dejanski stan, za katerega se prevzame riziko. (Prim. Manes, *Versicherungslexikon* str. 1241; § 154 zav. reda in uradne »Erläuterungen« str. 189).

Ako se predmetno zavarovalno pogodbo premotri v tem pogledu, potem se prihaja do nazora, ki ga zastopa tudi prvo sodišče, da zgorej navedena nezgoda spada med v § 8 občnih zavarovalnih pogojev iz jamčevanja izločene, po vojnih dogodkih povzročene nezgode.

Po § 1 zavarov. pogojev se v obče daje zavarovanje za telesne poškodbe, ki so povzročene po nezgodah, ter se tu pojem »nezgoda« definira juridično v tem zmislu, da je nezgoda vsako slučajno, od volje zavarovanca neodvisno, nenadno (plötzliche) in neposredno vplivanje (Einwirkung) mehanične sile.

V § 8 se to občno jamčevanje omejuje v negativni smeri s tem, da so ondi naštetе nezgode, za katere se ne jamčuje, med temi: nezgode po vojnih dogodkih, nezgode v mobilni vojaški službi, po potresu, meščanskih nemirih, dvobojih, tepežih, po raznih športih i. t. d. To vse so nezgode, ki so jim vzrok nevarnostne okoliščine z znakom nenavadnosti, ker izvirajo iz nenavadnih razmer. Take nevarnostne okoliščine se dajo zavarovalno - tehnično težko ali celo ne (n. pr. r. potres) orazpredeliti; na noben način pa jih ni moči staviti v eno vrsto z onimi nevarnostnimi okoliščinami, ki v navadnem življenju povzročajo nezgode, in zato se jih pri navadnem zavarovanju ne vpoštevata, temveč se jih prepušča specialnemu zavarovanju, ali pa se, če se jih vpoštevata, normalno premijo zviša. (Natančneje o tem: Manes, str. 1240, 1308 in nasl.; vladni motivi k načrtu zak. o zavarovalni pogodbi str. 155, »Erläuterungen« str. 111 o »vojnih dogodkih« pri zavarovanju proti nevarnosti požara.). Ko sta stranki sklenili pogodbo na podstavi teh občnih zavarovalnih pogojev tožene zavarovalne družbe, sta razdeli svojo voljo v tem

zmislu, da se zavarovanje ne razteza na nezgode, omenjene v § 8. Ako velja stališče, da so po zmislu pogodbe one nevarnostne okolnosti, ki se morejo vdejstviti samo v izrednem slučaju vojne, izključene iz jamčevanja uprav radi svoje nenačnosti, potem je tem okolnostim prištevati tudi vse okolnosti brez razlike, ki se morejo prigoditi edinole vsled vojnih priprav, ki jih odredijo vojujoče se države bodisi v obrambo, bodisi za napad, razlogi predmetne zavar. pogodbe, ki vstreza zavarovalno - pravnim in zavarovalno - tehničnim načelom ter volji strank in ob vpoštevanju zgorej navedenega, ugotovljenega dejanskega stanu ne more biti več dvomno, da je nezgoda, ki se je pripetila gđni. E. J., povzročena po vojnih dogodkih in da torej ne more biti slučaj zavarovanja po zmislu pogodbe.

Ni potreba še posebej poudarjati, da je — kar po pravici pravita tudi obe nižji instanci — čisto brez važnosti, s katero državo se je takrat nahajala naša monarhija v vojnem stanju. Dovolj je, da se je v resnici nahajala v vojnem stanju. Brez pomena je torej spor, če je bila takrat že vojna s Francijo in Anglijo.

Prizivno sodišče skuša svoj nazor, da o vojnem stanju ne more biti govora, ker ni bilo neposrednih sovražnih dejani, podpreti tudi s tem, da so v § 8 obč. zav. pogojev poleg nezgod vsled vojnega stanja navedene tudi nezgode »iz mobilne vojaške službe«. Ta razlog pa že zaradi tega ne drži, ker se mobilizacija lahko odredi — in se to tudi zgodi — preden se država nahaja v vojnem stanju.

Končno misli revizijska nasprotnica (tožnica), da neposredni vzrok nezgode ni bilo zavarovanje obali z minami, združeno z vojnim stanjem, ampak neprevidnost kapitana, ki je navzlic izrecnemu nalogu pomorskega oblastva, da mora voziti 20 morskih milj oddaljeno od obali, krmil naravnost v mine. A v tem oziru bodi omenjeno, da zavarovalna pogodba — kar izhaja iz zgorej navedenega besedila § 1 — smatra izraz »nezgoda« v objektivnem zmislu in ne gledé na to, ali je nastal dogodek slučajno, ali pa po krivdi tretje osebe.

K.

b) Odločba § 1500 o. d. z. je vporabna le tedaj, kadar dobroverni pridobitelj zemljišča toži, če treba, takoj, kakor hitro je zvedel za nesoglasje med dejanskim stanjem in med stanjem zemljiške knjige, sicer se izgubi dobra vera s tem, da se dopusti izvrševanje nevknjiženih pravic. Tekoče priposestovanje se ne prekine z vstopom novega knjižnega lastnika, ki je moral zaznati izvrševanje služnosti.

V pravdi zaradi neobstoja služnosti je prizivno sodišče razveljavilo sodbo okr. sodišča v Škofji Loki, opr. št. C II 48/15, ki je bilo ugodilo tožbenemu zahtevku.

Vrhovno sodišče ni ugodilo tožnikovemu revizijskemu rekurzu z odločbo od 28. decembra 1915, opr. št. R VI 166/15.

Razlogi:

Sodba prve stopnje, ki je ugodila tožbenemu zahtevku, je ugotovila v dejanskem oziru tole:

1.) Toženca sta priposestovala sporno služnost že v času do 18. decembra 1903 za vsak letni čas.

2.) Tožnikova posestna prednica je pridobila zemljišče vl. št. 198 k. o. P. in s tem parcelo 429 s kupno pogodbo od 18. decembra 1903 bremen prosto, zaupajoč v zemljiško knjigo, v katero je bila pogledala; ona tudi ni mogla opaziti obstoja sporne služnosti o času pridobitve, in nje ne zadene nobena malomarnost, ker ni poizvedovala zastran zadevnega razmerja.

3.) Posestva prednica je pa morala opaziti in je tudi opazila, da izvršujeta toženca še dalje služnost.

Iz tega prva sodba izvaja, da je tožnik kot splošni naslednik svoje prednice upravičen, sklicevati se na določbo § 1500 o. d. z. proti ugovoru priposestovanja s strani tožencev; da je v tem pogledu merodaven le dan kupa, to je 18. december 1903, da pa je brez pomena nadaljno izvrševanje služnosti, ker je začela stem dnem za toženca nova 30-letna priposestovalna doba, ki pa še ni potočila; to pomeni praktično toliko, kakor da se prekine priposestovanje z vstopom dobrovernega novega lastnika na služneče zemljišče.

Priziv tožencev, oprt na pomotno pravno presojo, pobija med drugim tudi vporabnost § 1500 o. d. z., ker bi morala tožnikova posestna prednica zapaziti ob primerni pazljivosti obstoj in izvrše-

vanje služnosti, in predlaga razveljavljenje sodbe in zavrnitev tožbenega zahtevka, eventualno dopolnitev postopanja in novo sodbo.

Prizivno sodišče je razveljavilo sodbo in vrnilo stvar pravnemu sodišču, ker v sodbi ni ugotovljeno, ali sta dokazala toženca pogoje za priposestovanje zatrevane služnosti za 30 let od dneva tožbe, to je od 30. avgusta 1915 nazaj računjeno, in izreka pravno mnenje, da bi bila sodba utemeljena le, če bi se bila toženca sklicevala na priposestovanje, končano že dne 18. decembra 1903, dočim je sodba zgrešena, če se toženca sklicujeta na priposestovanje, končano do vložene tožbe z vštetim priposestovalnim časom njunih prednikov. Napačno da je mnenje prve stopnje, da prekine po § 1500 o. d. z. kvalificiran pridobitni čin priposestovanje, katero se mora nato iznova začeti, in da sodba ni sklepčna, ker ni izrecno ugotovljeno, ali sta se toženca sklicevala na priposestovanje, ki je bilo končano že 18. decembra 1903, ali ki je bilo končano šele do vložene tožbe.

Revizijski rekurz tožnika izpodbija sklep druge stopnje predvsem, češ da je formalno pogrešen, ker se priziv ni izrecno skliceval na nedostatke, katere je ugotovila druga stopnja, meni pa, da je tudi materijalnopravno neutemeljen, ker je prizivno sodišče vezano na prvosodne dejanske ugotovitve, katerih priziv ni izpodbija, in da je pomotna domneva, da ne prekine priposestovanja pridobitev v dobri veri po zmislu § 1500 o. d. z. Stvarni predlog revizijskega rekurza je, da se razveljavi sklep druge stopnje, in odloči, da se ne ugodi prizivu in vzpostavi prva sodba, eventualno, da se vrne stvar prizivnemu sodišču, ki naj zavrne priziv in potrdi sodbo prve stopnje.

Rekurz je neutemeljen tudi ne glede na njegov, deloma nedopusten in zgrešen stvarni predlog in sicer je predvsem neutemeljena njegova procesualna graja izpodbijanega sklepa. Priziv je namreč uveljavljal pomotno pravno presojo stvari glede na § 1500 o. d. z., zato je bilo prizivno sodišče upravičeno popresoditi v vseh ozirih, ali je prvo sodišče pravilno vporabilo § 1500 o. d. z.

V stvari sami je pripomniti tole o vsebini in o obsegu § 1500 o. d. z.:

Na to zakonito določbo, ki naj ščiti zaupanje v zemljiško knjigo, se morejo sklicevati sploh le tisti novi pridobitelji, katerim ni bilo moči zaznati izvrševanja pravice, ki ni vpisana v zemljiški knjigi.

Določba pa pride v poštev tudi le tedaj, ako toži dobroverni novi pridobitelj, če treba takoj, kakor hitro je zvedel za nesoglasje med dejanskim stanjem in med stanjem zemljiške knjige, kajti sicer se izgubi dobra vera stem, da se dopusti izvrševanje nevknjiženih pravic. Pravice, priznane v § 1500 o. d. z., pod pogoji dobrovernemu pridobitelju, torej ni moči prenesti na drugega, niti je prepustiti drugemu, a poprijeti se je te pravice kakor hitro se zazna omenjeno nesoglasje. Zato je zavreči zadevno pravno mnenje prve stopnje, prav tako pa tudi mnenje druge stopnje, češ da bi bila sodba utemeljena, ako bi se sklicevala toženca izrecno le na dne 18. decembra 1903 že dokončano priposestovanje, ker je neoporečno ugotovljeno, da je leta 1909. zamrla tožnikova posestna prednica morala zaznati nadaljnje izvrševanje služnosti in da je to tudi zaznala.

Enako ni res, da se prekine začeto, a ne še končano priposestovanje, in da se mora znova pričeti tudi tedaj, kadar novi pridobitelj mirno trpi izvrševanje posesti brez tožbe in brez prepovedi navzlic vednosti. Radi tega se mora odobriti tudi nazor druge stopnje, da je tukaj odločilnega pomena to, ali sta toženca dokončala priposestovanje, katero zatrjujeta, do dne vložene tožbe (30. avgust 1915).

Navzlic temu pa druga stopnja ni mogla meritorno odločiti tako, da bi bila ugodila prizivu in zavrnila tožbeni, po krivici na § 1500 o. d. z. oprti zahtevek, marveč je po pravici napotila stvar kot nezrelo za sodbo nazaj na prvo sodišče, ker prvosodne ugotovitve res ne zadoščajo, da bi se zanesljivo razsodilo o omenjeni okolnosti, ki je odločilna za spor. Tožnik taji namreč obstoj služnosti za vsako leto v času od 24. aprila do 21. oktobra, prvi sodnik pa je ugotovil izrecno, da sta toženca časno neomejeno izvrševala služnost le za čas do 18. decembra 1903, ter govori glede časa od 18. decembra 1903 dalje do vložene tožbe (30. avgust 1915.) le splošno o nadaljnjem izvrševanju služnosti. Glede nato je odločilno za spor, ali sta se toženca vzdržala tudi v času od 18. decembra 1903 do 30. avgusta 1915 v nemoteni posesti časno neomejenega izvrševanja služnosti.

B. B.

c) Za vprašanje, ali je služeeče zemljišče gozd ali gozdni kulturi namenjen svet (ces. patent od 5. julija 1853, drž. zak. št. 130), ne zadošča označba kulture v zemljiški knjigi, nego odločilne so istinite dejanske razmere, ki jih je treba pravočasno (§ 482 c. pr. r.) trditi in dokazati.

Tožnik M. je zahteval v svoji tožbi, naj toženec St. prizna, da je tožnikovo posestvo pod vl. št. 543 d. o. C., obstoječe iz parcel 2200 (pašnik) in 2199 (gozd) prosto služnostne pravice vožnje v prid drugih toženčevih zemljišč razun parcele 2214 d. o. C., ki je del posestva pod vl. št. 588 d. o. C., in da sme vnaprej voziti po tožnikovih parcelah le od parcele in na parcelo 2214 d. o. C.

Tožnik navaja parcele, iz katerih sestojita toženčevi posestvi 548 in 549 d. o. C. po številkah in njih kulturi, trdi, da toženec in njegovi predniki s teh parcel gotovo še niso vozili 30 let po tožnikovih dveh parcelah 2199 in 2200, ki ležita druga nad drugo, in da so posili, kadar so sploh vozili.

Okrajno sodišče v Mokronogu je s sodbo od 27. oktobra 1914, C 50/14/5, tožbeno zahtevo zavrnilo, ker je smatralo za dokazano, da je toženec vozno pravico tudi v prid svojih drugih zemljišč pod vl. št. 548 in 549 d. o. C. priposestvoval in da je tožnik koncem leta 1911. sporno vozno pravico, katero hoče sedaj vtesniti, tožencu izrecno priznal, kar je toženec vzel na znanje.

Tožnikovemu prizivu okrožno sodišče v Novem mestu s sodbo od 16. januarja 1915, C 50/14/10, ni ugodilo.

Prizivna razloga sta se navedla: 1. nepravilna ocena dokazov in 2. napačna pravna presoja.

Ad 1. izvaja sodba, da je prvi sodnik po izvedenih dokazih pač lahko ugotovil, da je toženec potom pogodbe (ustnega dovoljenja) si pridobil pravico vožnje in da torej ni treba dalje preiskovati, obvelja li tudi drugi razlog zavrnitve, namreč priposestovanje vozne pravice.

Ad 2. Tožnik trdi, da je parcela 2199 gozd in da se po določbah ces. pat. od 5. julija 1853, št. 130, drž. zak., služnostna pravica vožnje po tej parceli ni mogla ustanoviti niti s priposestovanjem, niti po ustni pogodbi.

V tem oziru je uvaževati, da se pred prvim sodnikom o kakovosti parcele št. 2199 ni navajalo nič drugega, nego to, kar trdi tožba

pod točko 1., da je tožnik lastnik zemljišča vl. št. 543 d. o. C., ki sestojata iz parcel št. 2199 gozd in 2200 pašnik, in da se je pri prvi sporni razpravi ta trditev kot nesporna ugotovila.

Ni se pa trdilo in vsled tega tudi ne razpravljalo o tem, ali je parcela št. 2199 v resnici gozd ali gozdni kulturi namenjen svet (§ 1, št. 3 a ces. pat. od 5. julija 1853, št. 130 drž. zak.), oziroma ali ni ravno proga, v kateri teče sporna pot, od take kulture izvzeti del gozdne parcele.

Da kratka označba parcel (vinograd, gozd, njiva, pašnik) ne pove vedno, kaj je v resnici dotična parcela, to dokazujejo ravno ti pravdni spisi: glasom lista št. 27/II se je za nesporno ugotovilo, da sta parceli št. 2216 in 2222 v zemljiški knjigi označeni kot pašnik, a v resnici nista pašnik, marveč sta bili do pred okoli pet leti vinograd, sedaj sta pa z deteljo obsejan svet.

Ako opira prizivatelj svoj prizivni razlog napačne pravne presoje samo na to, da je parcela št. 2199 v pravnih spisih označena za gozd in je toženec to priznal, ni še ugotovljeno, da je ta parcela ali pa vsaj oni del te parcele, ki tvori sporno pot, tudi res gozd ali gozdni kulturi namenjen svet. Če pa hoče to trditi v prizivu, navaja dejanske okoliščine, ki na prvi stopnji niso bile navedene; ker te navedbe ne gredo na to, da se ž njimi dokažejo oglašeni prizivni razlogi, so na prizivni stopnji nedopustne novosti (§ 482, odst. 2. c. pr. r.).

Sicer bi smelo prizivno sodišče določila ces. pat. z dne 5. julija 1853, št. 130 d. z., kot javnopravna določila uporabljati, čeprav se tožnik ni nanje skliceval že na prvi stopnji, to pa le tedaj, ko bi bil tožnik na prvi stopnji navedel vsaj dejanske okoliščine, katere bi upravičevale uporabo teh določil. Tega ni storil, sedaj pa je prepozno. (§ 482 c. pr. r.)

Vrhovno sodišče je s sodbo od 2. marca 1915 C 50/15/14, zavrnilo tožnikovo revizijo iz teh-le razlogov:

Če prizivno sodišče meni, da se o kulturi parcele 2199 pred prvim sodnikom ni razpravljalo, marveč je tožnik edino le v svoji tožbi trdil, da je lastnik posestva pod vl. št. 543 d. o. C., sestojčega iz parcel 2199 (gozd) in 2200 (pašnik), in če se je le-ta okoliščina kot nesporna ugotovila, ne nasprotuje ta trditev pravnim spisom, kakor poudarja revizija, sklicevaje se na revizijski razlog § 503,

št. 3 c. pr. r., marveč soglaša z vsebino tožbe pod točko 1. in razpravnega zapisnika.

Tožnik se v tožbi sklicuje na zemljiško knjigo; ta pa ne more pojasniti dejanskih razmer, torej v tem slučaju tudi ne istinite kulture.

Prizivna sodba čisto pravilno sklepa, da golo sklicevanje na zemljiško knjigo nikakor ne zadostuje in ne more nadomestiti za vporabo ces. pat. od 5. julija 1853, št. 130 drž. zak., neobhodno potrebne trditve, da je služечи svet gozdna ali gozdni kulturi vsaj namenjena zemlja. Določba kulture ne pristoja sodiščem, nego finančnim oblastvom (zakon od 24. maja 1869, drž. zak. št. 88), označba kulture v zemljiški knjigi nima pravnega učinka in nima dokazne moči, marveč služi le v to svrhu, da soglašata zemljiška knjiga in davčni kataster (zakon od 23. maja 1883, drž. zak. št. 83).

Revizija naglašá, da toženec ni zanikal tožnikove trditve, da je parcela 2199 zares gozd; pa ta navedba nasprotuje pravdnim spisom ter je prizivno sodišče po pravici ni vpoštevalo (§ 482 c. pr. r.).

Postopanje pred prizivnim sodiščem ni pomanjkljivo, kakor se trdi z ozirom na § 503, št. 2 c. pr. r.

Tožnik o kulturi sporne parcele ni ponudil dokaza po ogledu; ta trditev nasprotuje spisom, ker dokaz po ogledu se je v točki 2. tožbe pač ponudil o legi posameznih parcel, ne pa o njih kulturi.

Sklicevaje se končno na revizijski razlog § 503, št. 4 c. pr. r., skuša revizija dokazati, da se po krivici ni vporabila določba § 43. ces. pat. od 5. julija 1853, št. 130 drž. zak., v tem slučaju.

Za vprašanje, ali je služечи svet gozd ali gozdni kulturi namenjen, ne pride v poštev knjižno stanje, ker v knjigi razvidna označba kulture — kar se je že omenilo — ničesar ne dokaže, odločilne so le istinite dejanske razmere. Tozadevne tožnikove navedbe na prvi stopinji so pa čisto nedostatne, kakor izhaja iz dejanskega stanu prizivne sodbe, ki tvori po § 504 c. pr. r. podlago tudi za revizijsko sodbo.

Ker od tožnika navedeni zakon torej ne nasprotuje pridobitvi služnostne pravice, bila je zavrnitev tožbene zahteve povsem utemeljena.

Dr. J. Hrašovec.

d) Posledice opuščene napovedi v zmislu § 170, št. 5 izvrš. r., glede kosa parcele, ki je bil odprodan pred javno dražbo celega zemljišča.

Tožnik je kupil dne 29. avgusta 1913 na dražbi zemljišče vlož. št. 50 k. o. L., ki mu je bilo pravomočno domakneno in nanj prepisano. S tožbo zahteva sedaj od toženca priznanje, da mu ne pristojata nobena pravica do parc. št. 238/1, spadajoče k temu zemljišču, zlasti ne do dela parcele, ki ima sedaj označbo št. 238/4. Sicer je toženec res bil kupil dne 15. julija 1912 ta kos parcele od zavezanca in dal tudi zaznamovati dne 22. julija 1912 bremenprosti odpis kupljenega dela, kar je tožniku tudi znano bilo, toda ob času dražbe je bila parcela še nerazdeljena in se je delitev izvršila pozneje. V zmislu odobrenih dražbenih pogojev in dražbenega oklica je bilo na dražbi celo zemljišče vl. št. 50 k. o. L. Pri dražbenem naroku ni nihče omenil, da je prodan del omenjene parcele, in nihče ni zahteval v tem dražbenem postopanju za toženca del parcele. Glede na to in ker si lasti toženec sedaj del imenovane parcele s tem, da je dal požeti praproť in posekati hraste, je tožen na priznanje, da mu ne pristojata nobena pravica do parcele, tudi ne do dela.

Toženec se sklicuje na to, da je kupil sporni svet od zavezanca, da je to tožniku znano bilo in da svet sedaj uživa, in trdi še, da zadevni del parcele ni bil cenjen, da se je cenilna vrednost zemljišča določila brez ozira na vrednost tega dela in da je bila ta vrednost potem tudi podlaga za nadaljno dražbeno postopanje, v katerem sta se vadij in najmanjši ponudek določila z ozirom na navedeno cenilno vrednost. Zato ni moči trditi, da je bil sporni del parcele prodan na dražbi in torej tudi tožnik ni njegov lastnik.

Cenilni komisar je izpovedal kot priča, da je zvedel pri cenitvi od zavezančevega tasta za odprodajo omenjenega dela, katerega ni cenil in vpošteval pri cenilni vrednosti. V cenilnem zapisniku je v tem oziru navedeno: »Po navedbi zavezančevega tasta je zavezanec prodal lani približno $1/3$ parc. št. 238/1 N. N. (tožencu), odpis tega dela pa še ni izvršen, ker je bil še le pred kratkim odmerjen, ceniti bo torej le $2/3$ te parcele.« Dalje je navedeno: »Ta parcela meri 9 ha 83 a 86 m² in se ceni po 1 K 80 v, skupaj na 1180K.«

Prvo sodišče (v Škofji Loki C II 44/14) je zavrnilo tožbeni zahtev, ker tožnik ni dokazal lastninske pravice glede spornega kosa, kajti ta ni bil cenjen v dražbenem postopanju,

vsled česar ni bilo treba, da uveljavlja toženec svojo lastninsko pravico v zmislu § 170, št. 5 i. r., dalje ker ta kos ni bil predmet dražbenega postopanja, dražbe in domika. Tudi ni bil tožnik v dobri veri, ker je po lastnem priznanju vedel, da je bil sporni del prodan tožencu že pred uvedenim dražbenim postopanjem in ker bi se tožnik o tem lahko prepričal z vpogledom v cenilni zapisnik ali s tem, da bi bil vprašal cenilce.

Prizivno sodišče (v Ljubljani Bc III 127/14) je ugodilo tožbenemu zahtevku, bistveno iz teh razlogov:

Določba § 170, št. 5 i. r., sicer res ne pride v poštev, pa le zato ne, ker toženec sploh ni mogel uveljavljati pravice, ki bi delala dražbo nedopustno, kajti on ni postal lastnik kupljenega dela parcele navzlic plačani kupnini, ker tega kosa ni pridobil v zmislu § 431 o. d. z. in ga tudi priposestovati ni mogel z ozirom na to, da ga je še le kratek čas pred dražbo kupil. Toženec se sploh ne bi mogel braniti zoper dražbo, ker bi zgol obligatorni naslov zoper prodajalca (zavezanca) ne zadostoval v utemeljitev izločitvenega zahtevka.

Tožnikova dobra ali slaba vera pa sploh ne pride v poštev, ker se je dražba izvršila prej nego je stopil v moč čl. VIII., točka 22 ces. naredbe od 1. junija 1914, št. 118 drž. zak. (§ 5 o. d. z.). Ako bi pa bilo videti slabo vero v tem, da je tožnik vedel za odprodajo, moral je sklepati le to, da mora zavezanec izročiti ta odprodani kos tožencu v last, kar pa njega ne zadeva in ne ovira pri pridobitvi lastninske pravice zakonitim potom ali po prostovoljni prodaji ali na prisilni dražbi v zvezi z zemljiškoknjižnim prepisom.

Razmotrivati je le še vprašanje, koliko je vplivalo postopanje izvršilnega odposlanca na tožnikove pravice kot izdražitelja. Gotovo je, da cenilni odposlanec ni cenil spornega dela parcele. To izhaja iz opazke v cenilnem zapisniku: »Ceniti bo torej le $\frac{2}{3}$ te parcele.« Pri tem seveda ni dvomiti, da je cenilni komisar hotel ceniti v naravi oddeljeni kos parcele in da je vstavil razmerje približno dveh tretjink le, da izve, koliko meri približno odprodani kos parcele, kar izhaja prav tudi iz povedbe cenilnega organa kot priče.

Navzlic temu pa je očitvidno, da izvršilni organ ni smel samostalno utesnjevati posestva za kos, ki še ni odpisan. S tem je po-

segel ta organ v sodnikov delokrog. Pravnega pomena pa to prekoračenje imeti ne more. Posledica je bila sicer ta, da so se zmanjšali cenilna vrednost, vadij in najmanjši ponudek, toda to zadeva le koristi zavezančeve in morda tudi drugih oseb, ki so imele zavarovane pravice na posestvu. Sodnik vsekakor ni sledil izvršilnemu organu, ker ni odredil, da se odpiše ta del od celega vložka. Nasprotno je sodnik v zmislu predloga zahtevajoče stranke postavil glasom dražbenih pogojev in dražbenega oklica celi vložek št. 50 k. o. L., katere sestavni del je tudi sporna parcela, na dražbo navzlic pomanjkljivemu cenilnemu zapisniku, zoper katerega toženec sploh ni imel pravnega pomočka, kakor tudi ne zoper dovolitev dražbe. Cenilno postopanje ima sploh le prehodni pomen za dražbo. Izdražiteljeve pravice je presoditi le po dražbenih pogojih, dražbenem zapisniku in po domiku. To izhaja iz bistva teh činov, s katerimi hoče izvršilni red čim preje zagotoviti izdražitelju neizpodbitne pravice. Spričo tega bi bilo nerazumljivo, da bi moral toženec izgubiti vsled dražbe celo priposestovano lastnino, zavarovan pa bi bil v zgol obligatornem zahtevku, naperjenem le zoper zavezanca. Ako bi bil sodnik prodal to, kar naj bi ne bilo predmet dražbe, bi mogel zoper to nastopiti le zavezanec, nikakor pa toženec, ki sploh ni bil udeležen pri držabenem postopanju. Sodnik sicer ne bi smel prezreti napačnega postopanja cenilnega organa in moral bi odrediti dopolnitev cenitve ali pa zavrniti dražbene pogoje, ki so postavili na dražbo celo posestvo brez izjeme; ker pa tega ni storil, je prodal celo posestvo in ga tudi domaknil ter na tej podlagi dovolil zemljiškoknjižni prepis.

Končno pa niti gotovo ni, da ne bi spadal prodani del med zemljišča, katera je bilo prodati, kajti v cenilnem mnenju se navaja cela parcela št. 238/1 s celo površino in je prav lahko razlagati vrednost za 1180 K namesto 1973 K 94 v s tem, da vpliva pravna negotovost na ceno cele parcele. Vsekakor se v tem oziru pogreša jasna opozoritev na to, da sta cenjeni le dve tretjinki. Do tega je moči priti le, če se računi površina po enotnih cenah, v kar noben dražitelj ni prisiljen.

Dasiravno je tožnik vedel o prodanem delu, je vendar lahko mislil temeljem dražbenih pogojev in oklica, da je celo posestvo na dražbi in da ga je hotel tudi v celoti kupiti, zlasti ker toženec niti ne trdi, da bi bil sodnik pri dražbi omenil kako izjemo ali netoč-

nost dražbenih pogojev. Kaj da je sodnik hotel prodati, se pa mora posneti le iz dražbenih pogojev kot trdni podlagi dražbenega čina.

Ako bi se odrekla lastninska pravica tožniku, je vprašati, kdo bi bil lastnik. Toženec gotovo ne. Ta ni prikrajšan v nobeni knjižni pravici in ne more tožniku nasproti trditi, da je zemljiškoknjižno stanje njemu v kvar napačno. Prišel bi torej v poštev le še zavezanec. Ta pa ni več zemljiškoknjižni lastnik, ostal pa tudi ni izvenknjižni lastnik, zlasti ne, ker sta postala pravomočna domik celega vložka št. 50 k. o. L. in zemljiškoknjižni prepis na tožnika.

Ali ima zabeležba nameravane odprodaje kako posledico in katero, ni soditi v tej pravdi. Omeniti je le to, da te zabeležbe za zabeležbo v zmislu § 53 z. z. ni smatrati in bi taka zabeležba že zdavnaj izgubila svojo moč. Učinek v zmislu § 3 zakona od 6. februarja št. 18 drž. zak. bode pa presoditi, kadar dojde predlog za odpis. Poudariti je treba, da manjka zadevni zabeležbi natančna označba parcelnega dela v zmislu § 4 navedenega zakona. Na drug način zabeležba ni mogla priti v zemljiško knjigo in če je prišla protizakonito, odreči jej je vsak učinek.

Vrhovno sodišče ni ugodilo toženčevi reviziji z odločbo od 19. januarja 1915 opr. št. Rv VI 549/14.

Razlogi.

Na revizijske razloge § 503 št. 2 in 4 civ. pr. r. oprta pritožba je neutemeljena, ker postopanje ni pomanjkljivo, pa tudi pravna presoja ni pomotna.

Pritožba vidi prvi revizijski razlog v tem, ker niso bili dopuščeni predlagani dokazi o raznih okolištinah, iz katerih izhajajo, da je bila tožniku znana odprodaja spornega kosa parcele št. 238/1 tožencu, da je ta kos v toženčevi posesti že pred dražbo z dne 29. avgusta 1913, dasi je bil toženec te okoliščnosti prav dobro svest pri dražbi in po njej, da se torej tožnik nikakor ne more sklicevati na svojo dobro vero.

Toda ti dokazi so se zavrnilo po pravici, ker je tožnik sam priznal, da mu je omenjena odprodaja bila znana in ker je v izpodbijani sodbi to izrecno ugotovljeno. Sicer pa je za to pravdno stvar brez pomena, ali je bil tožnik v dobri veri ali ne in je torej moči to stvar temeljito rešiti brez ugotovitve vseh teh posameznih okolištin.

Drugi revizijski predlog pa naj je podan s tem, ker se ni do-
innevalo, da sporni kos ni bil cenjen, dasiravno izhaja to povsem
jasno iz cenilnega zapisnika in iz pričevanja cenilnega komisarja;
dalje ker je označeno za napačno njegovo postopanje kot cenilnega
organa, ki je vodil cenitev, v nasprotju z določbo § 27 reda za ce-
nitve nepremičnin od 25. julija 1897, št. 178 drž. zak.; potem, ker
je izrečeno, da nima toženec ne osebnega ne stvarnega zahtevka
do bremenproste izročitve odločenega kosa proti tožniku, da je
tožnik zanemarljivo potrebno skrbnost, opustivši vpogled v cenilni za-
pisnik in v zemljiško knjigo, končno s tem, da je zavrnen toženec
s svojimi pogodbenimi in odškodninskimi zahtevki le na zavezanca,
ne pa na tožnika.

Toda ta izvajanja nikakor ne morejo ovreči pravilnosti drugo-
sodne pravne presoje v tej pravdi. Le da se ovrže revizija, se na-
vaja to - le:

Glede vprašanja cenitve je predvsem ugotoviti, da je izvršilni
organ sicer imel namen, izključiti odprodani kos od cenitve, da pa
je izražen ta namen v zapisniku tako nenatančno in pomanjkljivo, da
je očitno cenjena cela parcela 238/1 s 1180 K, kar je v razlo-
gih druge stopnje pravilno opomnjeno, izvzemši računski pogrešek
1974 K 94 vin. mesto pravilnega zneska 1770 K 95 vin. kot cenilne
vrednosti 983 a 86 m², ar računjen po 1 K 80 vin. Z ozirom na be-
sedilo dražbenega oklica in zapisnika ter domika se je domnevalo
torej po pravici, da je tožnik zdražil dejansko in pravno celo zem-
ljišče vlož. št. 50 k. o. L. s celo parcelo 238/1 in sicer v izmeri 983 a
86 m², tem bolj, ker se vedenje izvršilnega organa ne da uteme-
ljiti s predpisom § 27 odst. 2 reda o cenitvi nepremičnin, ki zahteva
p o s e b n o cenitev le tistih objektov, glede katerih je nesoglasje
zemljiškoknjižnega stanja s posestnim stanjem, dočim se sploh go-
vorilo ni o toženčevi posesti glede prepirnega kosa po njegovi lastni
izpovedbi.

Po pravici se je smatralo, da nima toženec danes tožniku na-
sproti ne osebnega ne stvarnega zahtevka za dovoljenje odpisa
spornega kosa in za vknjižbo lastninske pravice, ker je zamudil
uveljavljati svoje morebitne pravice v zmislu § 170 št. 5 izvrš. reda
najpozneje pri dražbi dne 29. avgusta 1913.

Kar se tiče obstoja in učinka zaznambe, vpisane dne 22. julija
1912 v toženčevo korist na bremenprosti odpis dela parcele 238/1,

je druga stopnja v tem oziru povsem skladno ugotovila, da je izgubila zaznambo svoj učinek po 60 dneh, že 20. septembra 1912, torej dosti pred cenitvijo in dražbo, če jo je označiti kot zaznambo vrstnega reda, da je pa izvršena povsem nepravilno, če jo je smatrati za zaznambo v zmislu § 13 zakona od 6. februarja 1869, št. 18 drž. zak., ker dne 22. julija 1912 proti predpisu § 74 z. z. in § 4 navedenega zakona niso bili predloženi načrti in skice z natančno označbo odločenega kosa. Ker je zaznamba izgubila vsekakor svojo moč vsled opuščene prijave v zmislu § 170 št. 5 izvrš. reda in po pravomočnem domiku, se je smatralo po pravici, da je brez pomena.

B. B.

e) Actio negatoria: Kako je razlagati besedilo sodbenega izreka: »se vzdržati vseh dejanj, ki bi se značila kot izvrševanje služnostnih pravic«?

Pravomočna sodba C 13/14 (okr. sodišče Ilir. Bistrica) se glasi: Toženi A je dolžan pripoznati, da mu niti osebno niti kot lastniku posestva vlož. št. 90 kat. obč. Z. ne pristojta pravica služnosti hoje, vožnje in gonje živine preko dvorišča B-ja parc. št. 56 vlož. št. 93 kat. obč. Z.; toženi A je dolžan s svojo gospodarsko družino v bodoče se vzdržati vseh dejanj, katera se izvršujejo pri lastenju takih in enakih služnostnih pravic.

Ker je živina A-ja vzlic temu še vedno hodila čez dvorišče B-ja, je ta predlagal izvršbo v zmislu § 355 izvrš. r., katera se je dovolila; zavezancu A se je zapretilo z globo 100 K za slučaj vnovične hoje živine preko dvorišča B-ja. Ker A vzlic temu ni nehal goniti živine preko dvorišča B-ja, je ta predlagal, da se izreče zapretna globa za zapadlo, kar je tudi sodišče po zaslišanju zavezanca izreklo, napotivši zavezanca z njegovimi ugovori na pravdno pot.

Proti tej izvršbi je zavezanec A vložil tožbo v zmislu § 36 št. 1 izvrš. r., predlagajoč, da se naj izvršba izreče za nedopustno in izvršilno dovolilo razveljavi. Tožnik A navaja namreč v tožbi, da niti on niti njegova gospodarska družina ni dala povoda za izvršbo. Po sodbi C 13/14 je on osebno družini prepovedal, živino goniti čez dvorišče B-ja. Da bi se lažje pazilo na živino, je dvema govedoma dal obesiti na vrat zvonce. Če se je enkrat ali drugič pripetilo, da

je njegova živina prestopila toženčevo dvorišče, se je to zgodilo brez njegove in njegove družine vednosti in proti njegovi volji le, ker je živina pastirju ušla iz pašnika ali iz hleva in ker je od prej še bila navajena tam hoditi.

Razprava je dognala, da so te navedbe tožnika resnične in da je ena tožnikova krava po sodbi res šla dvakrat čez toženčevo dvorišče, ne da bi jo kdo gnal in vselej le radi tega, ker je ušla pastirju iz pašnika.

Prvo sodišče je tožbenemu zahtevku ugodilo, ker se o kakem dejanju tožnika ali njegove družine, zlasti o dejanju, ki se izvršuje pri lastenju pravic, govoriti ne da, in je tožnik vse storil, da prepreči hojo živine preko toženčevega dvorišča. Ako živinče uide pastirju s pašnika in uteče čez toženčevo dvorišče, kjer je bilo od prej navajeno hoditi, je to slučaj, za katerega se tožnika ne more delati odgovornega, saj ne glede dolžnosti, ki mu jo nalaga sodba C 13/14.

Prizivno in vrhovno sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo iz razlogov:

»Dejanje« v sodbi C 13/14 ne pomeni samo pozitivnega, aktivnega ravnanja obsojenca, ampak tudi njegove krivne opustitve, ki povzročajo poseg v tožnikovo (B-jevo) lastninsko pravico. Le-ta zmisel more imeti omenjena sodba, ako naj daje tožniku sredstvo, da se uspešno brani zoper nagajivost ali malomarnost nasprotnika.

Ne samo pozitivno, premišljeno in zavedno ravnanje A-ja proti v sodbi C 13/14 mu naloženi prepovedi, opravičuje proti njemu naperjeno izvršbo, ampak tudi že kulpozne opustitve in zanemarjenje zavarovanja njegove živine. Tožnik A bi se najmanjše moral o prilikah, ko je šla njegova živina čez toženčevo dvorišče, pri tožencu opravičiti, da bi na ta način vsaj izključil domnevo, da odobrava hojo svoje živine po nasprotnikovem dvorišču. S tem, da je svoji družini dajal naročila in da se je obešal zvonec na posamezna živinčeta, še ni zadostil svoji dolžnosti, ki mu jo nalaga sodba. Če živina res uhaja s pašnika, je bila njegova dolžnost, postaviti svoji čredi pastirja, ki bo svoji nalogi kos in bo nadzoroval živino tako, da ne bode imela prilike uhajati čez toženčevo dvorišče. Ta dolžnost in odgovornost ga zadene tembolj, ker sam navaja, da je bila njegova živina na to pot že od prej navajena. Tožnik je tudi splošno odgovoren za hojo živine čez dvorišče toženca, ker je temu

pač nemogoče, pri vsakem posameznem slučaju šele poizvedovati, če in od koga se je živina gnala čez dvorišče ali če je ušla pastirju.

Dr. Kovča.

i) Za zavarovalno izvršbo proti vojniku bodisi iz izvršljivega ali neizvršljivega naslova ni treba izkazati nevarnosti po § 370 izvrš. r.

Okrajno sodišče je zavrnilo predlog A-ja, da se dovoli zavarovalna izvršba proti vojniku B-ju za izvršljivo terjatev v znesku 770 K s pripadki, češ, da je po § 6 ces. naredbe z dne 29. julija 1914, št. 178 drž. zak. tudi za izvršljiv zahtevek loviliti zavarovalno izvršbo le tedaj, kadar so dani po § 370 izvrš. r., takih pogojev pa tukaj ni.

Druga instanca je premenila prvosodni sklep in dovolila zavarovalno izvršbo dotlej, da odpadejo ovire po §§ 3 in 6 ces. naredbe z dne 29. julija 1914, št. 178 drž. zak., z omejitvijo, da se ne sme dolžniku odvzeti posest premičin.

Razlogi.

V tem slučaju je pravomočni izvršilni naslov po § 1 izvrš. r. menični plačilni nalog, ki se proti njemu niso vložili ugovori. Ni torej dvoma, da bi zahtevajoča stranka v normalnih razmerah bila upravičena, predlagati dovolitev izterjevalne izvršbe.

Glede na izvanredne, vsled vojne nastale razmere, je bilo pač potrebno, varovati koristi dolžnikov, nastopivših vojno službo. In to se je zgodilo na ta način, da za dobo veljavnosti ces. naredbe z dne 29. julija 1914, št. 178 drž. zak. in za dobo, ko je dolžnik v vojni službi, se vobče ne sme dovoljevati izterjevalna izvršba proti takim osebam. Vendar pa ni nobenega razloga za to, da bi se v takem slučaju, ko gre za izvršljivo in zapadlo terjatev, ne moglo po § 6 navedene naredbe dovoliti zavarovalne eksekucije, če se uvaža, da je ta izvršba uprav nadomestek za to, ker ne more in ne sme biti dovoljena izterjevalna izvršba zaradi dolžnikovih razmer, in zato tudi dovolitev take izvršbe ni vezana na pogoje § 370 in nasl. izvrš. reda.

Revizijskemu rekurzu vrhovno sodišče z odločbo od 29. februarja 1916 R II 101/16 ni ugodilo, sklicujé se na primerne razloge druge instance, ker iz prvega odstavka § 6 ces. naredbe z dne 29. julija 1914, št. 178 drž. zak. jasno izhaja, da je proti vojaški osebi, nastopivši vojno službo, dopustna na podlagi izvršljivega naslova, ali ne še izvršljivega naslova, spadajočega pod § 370 izvrš. reda, zavarovalna izvršba tudi brez nevarnosti po § 370 izvrš. reda. X.

g) Odložitev cenitve v dražbenem postopanju (§§ 42, 44 izvrš. r.).

V dražbenem postopanju (E 999/15 okr. sodišče v Ljubljani) je zavezanec predlagal, naj se cenitev njegovega zemljišča odloži. Sodišče je ugodilo predlogu, rekuržno sodišče pa je predlog zavrnilo iz razlogov:

Po § 42 izvrš. r. se sme, ne pa mora odložiti izvršba, ako teče katera tam navedenih tožbá. Merodajni so splošno pogoji in sicer tukaj § 44 izvrš. r., po katerem se odložitev izvršbe ne sme dovoliti, ako se more izvršba nadaljevati, ne da bi bilo to združeno z nevarnostjo nepovračljive ali težko povračljive imovinske škode za zavezanca. Take nevarnosti pa ni, ako se opravi cenitev ali drug korak, s katerim se pripravlja dražba, ampak je le tedaj, kadar se domakne zemljišče.

Rekurzu je bilo torej ugoditi, ne da bi bilo treba baviti se še z vprašanjem, ali bi utegnila odložitev v nevarnost spraviti tudi zadostitev upnikovo (§ 44 odst. 2 l. c.).

Vrhovno sodišče ni ugodilo zavezančevemu revizijskemu rekurzu in je izreklo v odločbi od 4. januarja 1916 opr. št. R VI 167/15 to-le:

Zavezanec izpodbija sklep rekurznega sodišča radi pomotne razlage § 44 izvrš. r. in trdi, da bi imel z ópravo cenitve, za katero tukaj gre, nenadomestno izgubo, zato da bi se morala odložitev dovoliti, ker povzroči vsaka izvršba nepovračljivo škodo.

Tem izvajanjem pa ni pritrditi, kajti § 44 l. c. kakor tudi njemu dodana uradna razlaga določata, da je upoštevati ne le koristi zavezančeve, ampak v enaki meri tudi koristi zahtevajočega upnika, ne glede na to, da je bila medčasno že opravljena izvršilna cenitev,

ker ni bila priznana revizijskemu rekurzu odločilna moč. Rekurno sodišče je torej odreklo po pravici takojšnjo in brezpogojno odložitve izvršbe do pravomočnosti sodbe, ki bi iztekla v uporni pravdi C V 32/15. Zahtevajočemu upniku preti namreč pri daljši odložitvi izvršbe, kakor navaja utemeljeno v svojem rekurzu, delna izguba dlje kakor tri leta zastalih obresti, zavezanec pa ni navedel ne v revizijskem rekurzu ne v tožbi C V 32/15 razloga, zakaj da ni uveljavil svojega sedaj zatrjevanega upornega zahtevka t a k o j tekom že 1. maja 1915 pričetega dražbenega postopanja.

Nepovračljive škode, katero zvezanec zatrjuje, bi se bilo bati zanj šele, ako bi se navzlic tekoči uporni tožbi izvršila dražba in domik. Zato je njegova stvar, da ponovi svoj odločilni predlog pred dražbo, ako dotlej uporna pravda še ni bila končana. Seveda bi se bilo treba pri tem ozirati na zavarovanje dlje kakor tri leta zastalih obresti, ki bi se ne dale pokriti iz varščine v znesku 900 K za posranske dolžnosti, ako bi morda dražba trajala dlje časa.

B. B.

B. Kazensko pravo.

Prodaja neutrpnih živil preko maksimalne cene ni vselej kazniva po ces. naredbi od 1. avgusta 1914, št. 194 drž. zak.

Mlinar M. G. je prodal dne 11. avgusta 1914 trgovcu J. Z. koruze po 24 K za 100 kg, to je za 1 K dražje od oblastno določene najvišnine. On sam je kupil koruzo po 22 K 50 vin. Zato je bil tožen radi navijanja cen. Okrajno sodišče ga je oprostilo od obtožbe temeljem ugotovitve, da je plačal vozarine od železniške postaje do doma 40 vin. za 100 kg in da je dovolil kupcu škonto 2%. Nabavni stroški so bili torej 23 K 38 vin. za 100 kg. Obtoženec je imel torej obratnega dobička 62 vin. pri 100 kg. Sodišče je bilo mnenja, da je obtoženec moral prekoračiti najvišnino, če naj ne bi trpel sam škode, oziroma, če je hotel doseči le neznamen običajni dobiček. Nikakor pa ne gre govoriti o namenu, da je obtoženec izrabil po vojni povzročene izredne razmere v svoj čezmeren dobiček.

Prizivno sodišče je obtoženca obsodilo, ker se po njegovem mnenju najvišnina ne sme prekoračiti. Celo ta skrajno dopustna cena se bi smela uporabiti le, kadar ne bi bilo mogoče

nabaviti blaga vsled gospodarskega položaja za nižje cene. Stvar obtoženčeva bi bila, cenejše kupiti, da bi utegnil doseči pri prodaji primeren dobiček. Na škonto se ni ozirati. Dovoz blaga bi se mogel tako izvršiti, da ne bi povzročil nobenega zvišanja pri cenah.

Vrhovno kasacijsko sodišče je na ničnostno pritožbo generalne prokurature v varstvo zakona izreklo z odločbo od 13. julija 1915, opr. št. Kr VI 103/15, da krši sodba prizivnega sodišča zakon, da se ta sodba radi ničnosti razveljavi, obtoženec M. G. pa oprosti od obtožbe prestopka navijanja cen po § 7 zakona od 1. avgusta št. 194 drž. zak. v zmislu §§ 259 št. 3 in 447 kaz. pr. r.

Razlogi.

Pravnega stališča prizivnega sodišča ni odobriti. Prekoračenje oblastno določene najvišnine (maksimalne tarife) naj kaznuje načeloma obrtno oblastvo (§§ 51, 131, 136 141 obrtnega reda). Seveda naj se sodnik ozira na maksimalne tarife, toda s tem ni odvezan, da samostojno ugotovi kazenski dejanski stan. Za dejanski stan § 7 navedene ces. naredbe je merodajno, da je posameznik po svojih obratnih razmerah izrabil izreden položaj, povzročen po vojnih dogodkih, in da so zahtevane cene očitvidno čezmerne. Tega pa pri obtožencu ni bilo.

Izhodišče za presojo niso takozvane tržne ali dnevne cene, tudi ne oblastno določene najvišnine, ampak le pravi nabavni stroški prodajalčevi in dobiček, običajen pri kupcijah take vrste, ki je potreben za vzdrževanje obrta.

Tukaj ni govoriti o navijanju cen, češ, ker si obtoženec ni nabavil blaga cenejše in ker ni preskrbel dovoza z manjšimi stroški, da bi mogel cenejše prodajati. Pred vsem je negotovo, ali bi bilo to mogoče. Pa tudi, če bi bil obtoženec opustil to posebno skrbnost, bi bila to le malomarnost. Dejanski stan § 7 navedene ces. naredbe pa zahteva, da se ravna hotoma in v namenu, doseči izredni dobiček. Škonto se mora vsekakor upoštevati, ker se zmanjša prodajna cena in torej tudi dobiček za zadevni znesek. Nepotrebna je ugotovitev, kakšen dobiček je imel obtoženec povprečno v mirovnem času, ker mora biti ta dobiček z ozirom na izgubo, povzročeno z daljšim sušenjem koruze, z izgubo pri tehtanju in pri spravljanju v vreče očitvidno večji, kakor pa v tem slučaju doseženi znesek samo 62 vinarjev za 100 kg, ako naj obtoženec ne trpi škode.

R—i.